

MADRID DIGUÉ NO A LA DISNEY, ACÍ

Història d'un despropòsit oficial

L'ex-conseller de Turisme de la Generalitat, Francesc Sanuy, va trencar un pacte a nivell d'estat de fer un front comú, i va oferir més diners a Disneyworld que els que ofería el Ministeri». Gairebé tothom havia oblidat aquell Mr. Marshall amb orelles de Mickie Mouse. Manuel Nadal, primer secretari del PSC a Girona, va encendre el foc una altra vegada. Era el mes de juny, feia calor i era temps d'eleccions.

La resposta no es va fer esperar. L'endemà, a la premsa barcelonina, Francesc Sanuy contestava qualificant «les afirmacions d'en Nadal del gènere idiota, ja que resulta incomprendible que una empresa privada decideixi marxar d'un lloc on li donen més diners. El problema de la candidatura espanyola —afegí— és que l'administració central va fer 'un desplante torero' i, considerant menors d'edat els governs autònoms, es va convertir en l'únic negociador de la Disney».

Un feixuc silenci va caure sobre el tema Disney des d'aquell 18 de desembre de 1985 quan el govern espanyol s'assabentà per un tèlex de France Press que Michael Bisner, president de la W.P.D., havia signat un pre-acord amb el primer ministre francès, Laurent Fabius: la Disney s'instal·laria a Marné-la Vallée, prop de París. S'acabaven així les il·lusions de molta gent que havia confiat en el somni americà. Mr. Marshall havia passat una altra vegada de llarg.

Mentre el clima electoral reanimava la polèmica al nostre país, unes altres eleccions havien sacsejat la victòria francesa. Al mes de març d'enguany Laurent Fabius era substituït per Jacques Chirac. La signatura de l'acord definitiu amb la Disney es va ajornar. El dia de Sant Joan, sorprenentment, els diputats socialistes del Consell Regio-

París acaba de dir que sí. Més enllà de la polèmica interna que la vinguda de la Disney havia de provocar al nostre país, l'actitud del govern espanyol en tot l'afer es pot qualificar de tremendament partidista. Un informe, datat al desembre del 84, «desaconsellava» a la multinacional la ubicació ací.

Carles Ruiz/Assumpció Maresma

nal de l'Ille de France, que havien donat amb entusiasme la benvinguda a l'Eurodisney, es van fer enrere. El Consell Regional desautoritzà el seu president Michael Giraud. La batalla política havia començat. Arreu sorgien oposicions: pagesos, ecologistes, sindicats, l'Associació Nacional de Ciutadans contra el desenvolupament de la Disney. Eren molts els que pensaven que aquest projecte podria perjudicar-ne d'altres de nacionals, com ara el parc Asterix, el Jules Verne o la Ciutat de Ciències de la Villette.

¿Tornarà la Disney? Era l'interrogant que s'obria de nou i donava esperances a tota aquella gent que havia tancat les carpetes, els dossiers i que s'havia resignat a perdre diners calculats amb especulacions precipitades. La picabaralla francesa, però, va durar poc: la raó econòmica es va imposar i tot va tornar al seu lloc. El dia 10 de juliol els socialistes, amb la seua abstenció i el vot afirmatiu del Front Nacional, donaven llum verda. Aquesta setmana està prevista la signatura definitiva. Chirac ja somnia amb un Mickey Mouse jugant amb els anells olímpics. Ametlla de Mar, Torroella de Montgrí, Altafulla, Cabanes, Pego, Oliva i Almeria tancaran, ara sí, definitivament les carpetes. Tornem-les a obrir, però, perquè encara hi ha coses a dir.

La història

Una avioneta de l'aviació civil sobrevola la costa d'Andalusia. L'aparell fa la maniobra d'aproximació a Almeria. La tempesta ho impedeix. Dins, tres subsecretaris i un grup de nord-americans fan cara de por. El mal temps desvia l'avioneta cap a l'espai aeri marroquí. «No sabem que Espanya estigués tan prop d'Àfrica», comenten els convidats. Els viatgers no van poder arribar a la destinació:

La Almoraima, la finca més gran d'Andalusia i gran orgull del seu antic propietari, José Ruiz Mateos. Era la primera visita que els executius de la Disney feien a l'Estat espanyol. Així, ens afegiem a la cursa Disney.

De fet, a les oficines de la Disney a Califòrnia, la idea d'exportar l'ànec Donald cap a Europa havia començat a prendre cos a finals dels anys 70.

Lavors, França ja era la nineta dels seus ulls. L'alt poder adquisitiu de la seva població, el turisme i la seducció que sempre ha exercit aquest país als nord-americans n'eren els principals motius. Però el panorama canvià als anys vuitanta. Nous països apareixien a l'agenda de la multinacional: Gran Bretanya, Itàlia, Alemanya i Espanya. Era la tardor de 1984.

El coqueteig de l'Estat espanyol amb la Disney començà amb l'últim govern UCD. Eloy Ibáñez, llavors secretari general de Turisme, va fer els primers contactes. Eren mals temps per importar fantasia. A la UCD se li acabava el poder i la Disney es trobava immersa en un altre afer: la construcció del Tokyo Disney.

L'octubre de 1982 el PSOE aconseguí la majoria absoluta. Mesos després, la Disney inaugura el seu parc del Japó i

Felipe González va de vacances als Estats Units, on descobreix els encants de la Disney. Tot i que no es van trobar, un altre personatge s'interessava pel tema. Joan Lerma també va estiuejar sota el sol americà. Però hauria de passar encara més d'un any. Al desembre de 1984 els amics americans fan la seva primera visita i realitzen les primeres converses exploratòries.

El mateix president de la multinacional, en una visita secreta a Madrid, es va entrevistar amb Felipe González i amb el ministre Enrique Barón. L'executiu americà se'n va portar una bona impressió i un informe, elaborat pel govern espanyol, on es valorava els possibles emplaçaments. Dos mesos després, Enrique Stuyck, president de Walt Disney Ibèrica, feia la següent declaració: «El Consell d'Administració de W. D. Inc. ha descartat tots els països candidats, tret de dos: França i Espanya».

Els homes Disney recorren tota la

A l'esquerra, edifici del Banc d'Alacant. Baix, terrenys de la FECSA a Altafulla, possible ubicació a Catalunya.

costa mediterrània. Els mitjans de comunicació inicien un bombardeig informatiu que durarà fins el final de la història: Torroella de Montgrí, l'Ametlla de Mar, Cabanes, Pego, Oliva i Almeria comencen a sonar. La xifra de 300.000 milions de pessetes, possible inversió de l'empresa americana, mou els seus ressorts. Anem per parts.

A la zona d'Alacant un grup de persones, encapçalades per Carlos Falcó i Fernández de Córdoba, marqués de Grinón, i el que va ser advocat de Ruiz Mateos, Matías Cortés, i una persona connectada amb la Generalitat valenciana, formen una societat. La finalitat d'aquesta empresa

DOMENEC L'AMBERT

era la d'adquirir opcions de compra de propietaris de terrenys a Pego, fent creure que Disney ja s'havia decidit per aquesta ubicació. En poc temps, la fanecada de terra es va revalorar per deu. Sembla que el Banc d'Alacant, filial del Banc Exterior d'Espanya, tenia intenció de finançar l'operació. Apareix un altre actor: el Bank of America mostra el seu interès en la compra del Banc d'Alacant. Aquesta entitat financera nord-americana és el principal subministrador de recursos i de *cash* al grup Disney per a les seves inversions. El nom d'Isabel Preisler,

A Andalusia és el mateix govern espanyol qui mostra un enorme interès a encolomar l'Almoraina com a seu del parc Disney. Aquest emplaçament hauria suposat un doble èxit per a l'executiu espanyol: aconseguir portar la Disney a Andalusia i reprivatitzar el gran mastodont de l'ex-imperi Rumasa. Les cartes estaven repartides, però la partida tot just acabava de començar.

...L'oficial

«L'administració espanyola serà neutral en l'assumpte de Disneyland.

L'interés de l'estat és que Disney vingui a Espanya, però no entrarà en el capítol dels llocs ni dels socis. Hi ha un pacte per evitar la lluita entre les comunitats», deia Ignasi Vasallo, director general de Promoció del Turisme i un dels principals negociadors nomenats pel govern socialista. I hi afegia: «Actualment, els responsables de la Disney tenen una àmplia documentació de deu punts concrets de tot Espanya, a la Comunitat Valenciana, a Múrcia, Catalunya i Andalusia. Aquesta mateixa actitud era expressada pel vice-president del govern, Alfonso Guerra, quan, al setembre de 1985, visitava València: «No volem baralles autonòmiques. Serem neutrals».

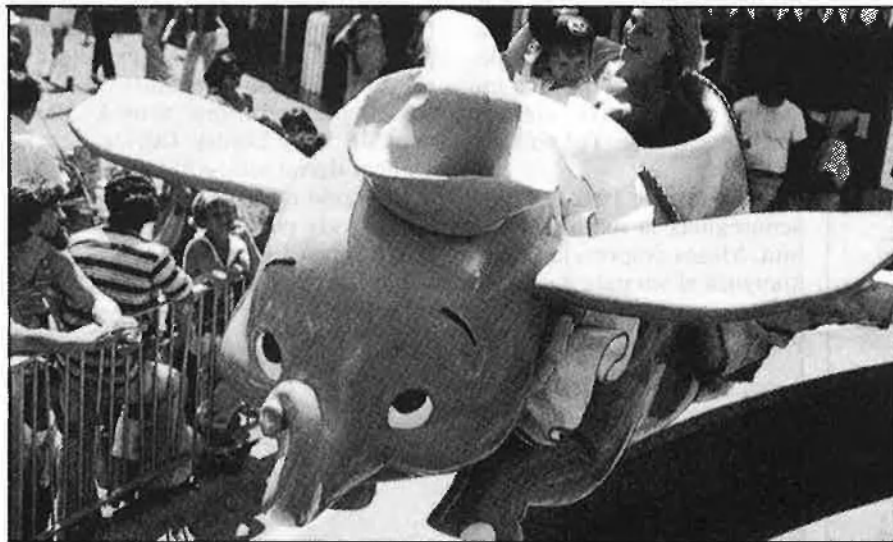
...I el despropòsit

Guillermo de la Dehesa —secretari general de Comerç—, Ignacio Vasallo —director general de Promoció del Turisme— i Ignacio Fuego —secretari general de Turisme— van ser designats pel govern central com a negociadors amb la Disney.

A França, el llavors primer ministre Laurent Fabius feia del tema una qüestió personal, al mateix temps que afirmava: «L'interés nacional de França està en joc», i designava un supernegociador: Jean Pyrelavade, president de la banca nacionalitzada Indosuez, i que va ser adjunt del primer ministre Pierre Mauroy.

La capacitat dels negociadors espanyols enfront els francesos va ser qüestionada. Alguns sectors van considerar que hi havia un desfasament excessiu entre el nivell d'uns i altres. Daniel Anzuátegui, secretari d'AP a Castelló, ho deia així: «Es va perdre per una falta de voluntat política i rigor en les negociacions. A França, el mateix Mitterrand i el seu primer ministre es van interessar per la qüestió. A Espanya, Felipe González va deixar l'assumpte en mans de subsecretaris. En un principi, el govern central va deixar fer a les autonomies i, després, veient que Catalunya i el País Valencià anavem amb molta empenta, va potenciar el govern andalusí».

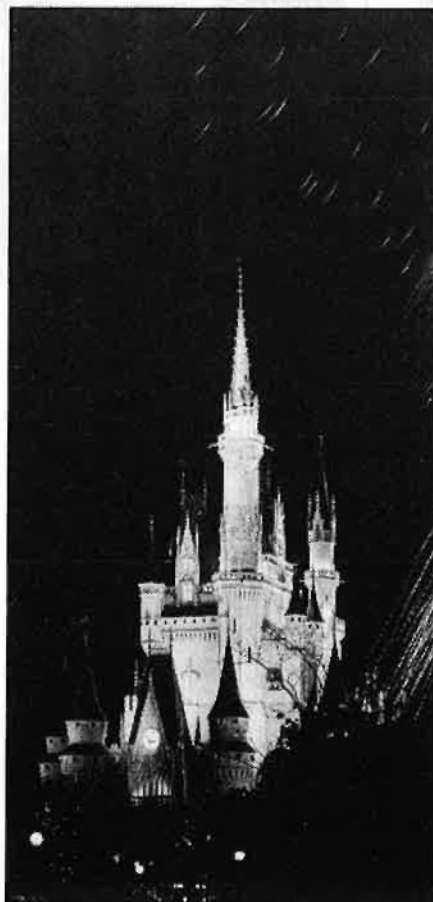
Durant tot l'any 1985 directius i tècnics de la Disney van recórrer des de l'aire tota la costa mediterrània. De seguida, els va interessar una zona concreta: «De Salses a Guardamar», com algú ha dit. Aquesta impressió es va fer pública per Ignasi Fuejo, quan el mes de juny deia: «Andalusia ha quedat descartada.» Temps després,

Els executius de la Disney van concentrar l'atenció només en una zona: «De Salses a Guardamar»

aleshores esposa del marquès de Grinón, sona com a futura relacions públiques de la multinacional. Petra Mateos, llavors directora del Banc d'Alacant, seria més tard cap de gabinet del ministre Boyer.

El triangle de Pego-Dénia-Oliva també va atraure l'atenció de molts industrials. Entre ells va sobresortir l'empresari Lladró. Les seves porcellanes es venen, ara, a les botigues Disney. Sàez Merino, de la multinacional Lois, mostrarà, també, el seu afany per participar en la jugada. A Cabanes són els germans Gimeno els que es mobilitzen. A Catalunya, tot i que hi va haver iniciatives privades, amb homes com Manuel de Prado i Colón de Carvajal —ex-president d'Iberia— sembla que totes les gestions van estar més o menys coordinades per la Generalitat. Una prova d'això és la realització d'una sèrie de vídeos promocionals, projectats per la Generalitat de Catalunya, on presidents d'associacions empresarials, d'entitats financeres i d'empreses de transports i hotelaria, feien costar a aquesta iniciativa.

Guillermo de la Dehesa era més contundent: «En cas de decidir-se per Espanya, serà en una zona del litoral català o valencià, perquè entre els requisits hi ha el del clima benigne, la situació enfront del mar, el potencial turístic i els bons mitjans de transport i comunicació.

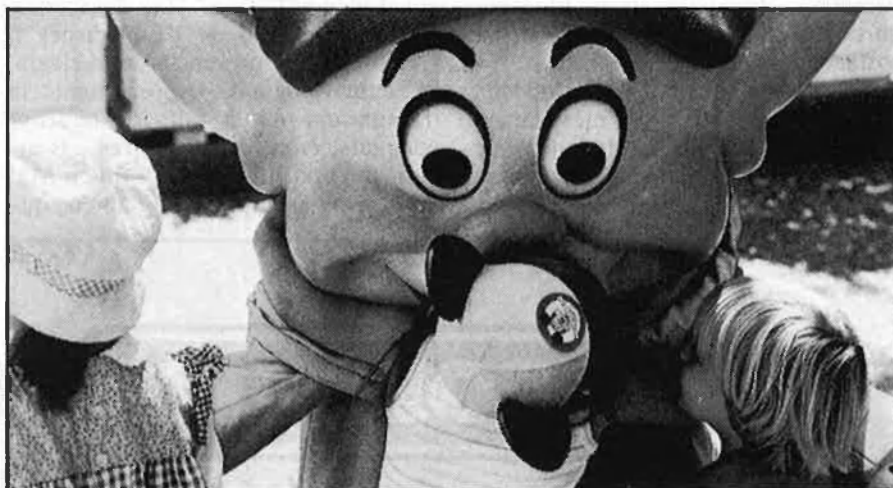
Tot i que després d'aquell viatge frustrat en avioneta els tècnics de la Disney van aconseguir fer una ullada a Andalusia, concretament a les dues propostes de l'Almoraima i Entursa. Aviat, però, els nord-americans van acabar amb el desig de Felipe González, que jugava fort amb la carta andalusa, en funció d'una suposada política de reequilibri territorial. Un alt funcionari del nostre país deia al respecte: «El govern central pateix, entre d'altres, d'un dogmatisme en el sentit que sempre diu que s'ha de reequilibrar el país. Però per això ja està el Fons de Compensació Interterritorial i, a més, aquest reequilibri ja es produeix en els pressupostos de cada ministeri. No es pot parlar a una empresa privada de reequilibris territorials: la Disney no entén d'aquestes coses, només té una devoció: Sant Lucre. Els nord-americans acceptaren de veure l'Almoraima, però no els va interessar: no hi havia visitants, ni població, ni autopistes... no hi havia res».

Mentrestant, el mapa que hi havia al despatx de la Disney experimentava variacions. A l'inici de la història hi havia els següents candidats: Milà, Frankfurt, Londres, París, Avinyó, Alacant, Catalunya. No hi era Castelló. A poc a poc es van anar eliminant opcions fins a quedar-ne només tres: Alacant, Catalunya i París.

Un altre mapa, situat a la Secretaria General de Comerç, i elaborat per la Secretaria General de Turisme, tenia unes observacions bastant peculiars. En aquesta ocasió hi eixia Castelló, que, juntament amb les altres ubicacions del País Valencià, estaven assenyalades en el mapa amb la següent denominació: *Emplaçaments proposats pel govern de la nació*. Més amunt, els emplaçaments de Catalunya, assenyalats amb un altre color, eren denominats d'una manera molt diferent: *Emplaçaments proposats per la Generalitat de Catalunya*. Davant l'evidència de ser els candidats, els representants de Catalunya i el País Valencià es posaren en marxa.

Eren finalistes i consideraven que no podien subhastar les ofertes: decidien no fer-se la competència.

Segons sembla, així fou com les dues Generalitats arribaren a un compromís de no fer propaganda l'una

El govern espanyol tancà la via Disney a les dues Generalitats amb un decret monopolista sobre promoció turística.

contra l'altra i d'intercanviar informació sobre les respectives ofertes. La col·laboració entre els consellers Bru i Sanuy ja havia cristal·litzat. D'acord amb les empreses concessionàries de les respectives autopistes, que travessen els seus territoris, ambdós presentaren una oferta conjunta en el mercat italià, partint de l'existència d'un eix vertebrador que fa de Catalunya i el País Valencià una unitat de producte. Bru i Sanuy van fer un recorregut per les principals ciutats italianes.

Els governs de Catalunya i el País Valencià s'inquien davant el fet que l'oferta del govern central era inferior a la francesa. Són conscients del desavantatge i negocien amb la Disney. Estan disposats a afegir una quantitat que en el cas de Catalunya s'ha especulat que estava al voltant dels 30.000 milions, per tal de ser competitius amb França.

A Madrid, però, es dedicaven a altres afers. El govern espanyol, reunit en Consell de Ministres, aprovava un decret que limitava les competències de les comunitats autonòmiques en matèria d'ordenació i promoció turística. Això és el que diu el decret: «Qualsevol acció de promoció de turisme exterior, amb càrrec a fons públics o finançació pública, requerirà l'aprovació de la Secretaria General de Turisme i es sotmetrà a les directrius que es determinin». La Generalitat de Catalunya, immediatament, impugnà el decret, per considerar que constituïa un atac directe contra les seves competències exclusives en aquesta matèria que li atorga l'Estatut.

El mateix mes, en un altre Consell de Ministres, es va prendre la decisió de realitzar una oferta única a la Disney, el contingut de la qual mai no s'ha arribat a conèixer exactament.

pessetes que vostès hi posin, nosaltres les restarem de la nostra oferta».

En aquesta conjuntura comencen a donar-se situacions de novel·la negra. Arran de l'oferta única, els negociadors espanyols, cada vegada que viatjaven amb la gent de la Disney a Catalunya, ho feien d'amagat. Però no se'n sortien. És fàcil imaginar la cara d'esglai dels subsecretaris espanyols quan, en acompanyar els seus ostes americans a l'habitació, sempre veien sobre la tauleta de nit un dels molts llibres de promoció de Catalunya que edita la Generalitat. A dins anava una targeta: «Welcome to Catalonia».

És aquesta època quan el govern espanyol trencà el seu propòsit de «neutralitat» i va demanar a la Disney que rebés el president de la Junta d'Andalusia, Rodríguez de la Borbolla. La repercussió d'aquest fet era analitzada per un editorial de *La Vanguardia* quan tot ja s'havia perdut: «Per part espanyola es forçava la visita de la Junta d'Andalusia a la seu de Disney als EUA i es creava un nou element de confusió en oferir-se la construcció de l'Expo-92 de Sevilla com a contrapartida d'Eurodisney, quan els directius de la multinacional feia temps que havien descartat «les pressionadores» ofertes d'emplaçament a la finca l'Almoraima o els terrenys d'Entursa a Almeria». Rodríguez de la Borbolla portava sota el braç un estudi que va costar vuit milions de pessetes.

Tot aquest seguit de despropòsits tenen, però, l'antecedent més clar en aquell informe que, al desembre de 1984, el govern espanyol va donar al president de la Disney, que havia vin-

Isabel Preysler, en el temps en què sonava com a relacions públiques d'Eurodisney.

gut d'incògnit. L'informe desaconsellava la ubicació de l'Eurodisney a Catalunya. La presència de nuclears, la climatologia —especialment la tramuntana— i la falta de terrenys adequats, eren, entre d'altres, els arguments esgrimits. Es veu que a Madrid, per exemple, no sabien que

França és el país més nuclearitzat d'Europa —el 36,5 % de la seva energia és nuclear.

Pel que fa a la climatologia, també sembla que ignoraven que l'any 1984 entraren a Catalunya uns dotze milions d'estrangers, dels quals deu milions tingueren com a destinació final el Principat, fet que situa Catalunya com la primera regió turística d'Europa. L'afirmació que a Catalunya no hi havia terrenys idonis queda desmentida quan, a la junta final de la Disney, els terrenys prop d'Altafulla i del terme municipal de Tarragona —propietat de FECSA— van aconseguir dos vots enfront dels tres de Marné-la-Vallée. A més, el govern central hi manipulà les estadístiques turístiques del 1985, on es rebaixaven la realitat numèrica de la importància del sector turístic a Catalunya.

El dia 18 de desembre de 1985, hores després d'assabentar-se per un tèlex el govern espanyol de la designació de Paris, Ignacio Vasallo rebia una carta del president de Disneyland Internacional, Richard Nunis i del vice-president Jim Cora: «Sincerament, agrairim la seva col·laboració al senyor Ignacio Vasallo i a Guillermo de la Dehesa... Continuarem avaluant les futures possibilitats de desenvolupament a Espanya». S'esvaïa així l'esperit de triumfalisme que va caracteritzar els negociadors espanyols, un dels quals declarava un mes abans de saber-se la decisió última: «Els nord-americans estan impressionats per la professionalitat de l'administració espanyola, i aquest pot ser un factor clau en la decisió final».

consumidors

**UNITS PER A MILLORAR
LA QUALITAT DEL CONSUM**

consum

PRIMERA COOPERATIVA VALENCIANA AUTOGESTIONADA PELS MATEIXOS CONSUMIDORS